

ЛІТЕРАТУРА

1. Котлер Ф. Основы маркетинга. Профессиональное издание / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – М. : Изд-во “Вильмс”, 2009. – 1072 с.
2. Кудрявцева Ю.В. Развитие рынка кредитных услуг населению в России : автореф. дис....канд. эконом. наук. спец. 08.00.10 / Ю.В. Кудрявцева. – М., 2011. – 26 с.
3. Макконелл К.Р. Экономикс. – [в 2-х т.]. Т. 2. Economics: Principles, Problems, and Policies / К.Р. Макконелл, С.Л. Брю. – М. : Изд-во “ИНФРА”, 2008. – 544 с.
4. Маслова С.О. Фінансовий ринок : навч. посіб. / С.О. Маслова, О.А. Опалов. – К. : Каравела, 2004. – 344 с.
5. Сич Є.М. Ринок фінансових послуг / Є.М. Сич, В.П. Ільчук, Н.І. Гавриленко. – К. : ЦУЛ, 2012. – 428 с.
6. Сухораба В. Сутність кредитного ринку та прояви його змісту в умовах трансформації суспільства [Електронний ресурс] / В. Сухораба // Економіка. Фінанси. Право. – 2009. – № 2. – Режим доступу : <http://www.info-prensa.com/article-918.html>.
7. Финансовые услуги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://realty-vesta.com.ua/finansovie-uslugi>.

М.О. Кужелєв,

доктор економічних наук, професор,

Національний університет Державної податкової служби України,

м. Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНІ

В умовах стрімкого обвалу курсу національної валюти України та безсистемних коливань курсів долара та євро золото знову стало головною інвестиційною ідеєю на національному ринку фінансових послуг та використовується в якості резервного та інвестиційного активу, дозволяючи учасникам ринку диверсифікувати ризики та захистити заощадження. Тобто твердження Карла Маркса, що: «...золото і срібло не можуть задовольняти ту вимогу, яка пред'являється до них як до грошей, – бути вартостями незмінної величини, однак вони мають вартість більш постійної величини, ніж в середньому інші товари» цілком справедливе й сьогодні [1, р. 153].

За даними World Gold Council (WGC) Світовий попит на золото в 2014 році у фізичному вираженні знизився на 4 % в порівнянні з 2013 роком і склав 3 тис. 923,7 тонни [2]. Основним компонентом попиту залишаються підприємства ювелірної промисловості (у 2014 році – 2 152,9 тонни). Інвестиційний попит на золото склав у 2014 році склав 904,6 тонни (на 2 % більше, ніж у 2013 році). Закупівлі золота центральними банками зросли на 17 % – до 477,2 тонни [3].

Дорогоцінні метали стали й привабливими для громадян України. В 2014–2015 рр. попит на золото з боку банківських клієнтів суттєво збільшився, а вартість тройскої унції золота на кінець лютого 2015 року становила 33454,56 грн. [4]. Всі ці факти свідчать про те, що даний ринок має всі підстави для активного розвитку, а створення ефективного інструменту державного регулювання ринку дорогоцінних металів та нових інноваційних платіжних інструментів на ньому є необхідним, як для економіки країни в цілому, так і для окремих суб'єктів економічних відносин.

Ринок дорогоцінних металів є складовою валютного ринку та основою золотовалютних резервів країни (ЗВР). Управління золотовалютними резервами держави покладено на Національний банк України, який з метою впливу на курс національної валюти щодо іноземних валют здійснює валютні інтервенції шляхом купівлі-продажу валютних цінностей на валютних ринках та регулює загальний попит та пропозицію грошей. Золотовалютний резерв НБУ складається з таких активів [5]: монетарне золото; спеціальні права запозичення; резервна позиція в МВФ; іноземна валюта у вигляді банківот й монет або кошти на рахунках за кордоном; цінні папери (крім акцій), що оплачуються в іноземній валюті; будь-які інші міжнародно визнані резервні активи за умови забезпечення їх надійності та ліквідності.

Дослідження динаміки золотовалютного резерву України у 2013–2014 рр. свідчить про сталу тенденцію його зменшення. Так, лише за 2013 рік ЗВР України зменшилися на 4,131 млрд. дол. США з 24,546 млрд. дол. США до 20,415 млрд. дол. США (рис. 1) [6].

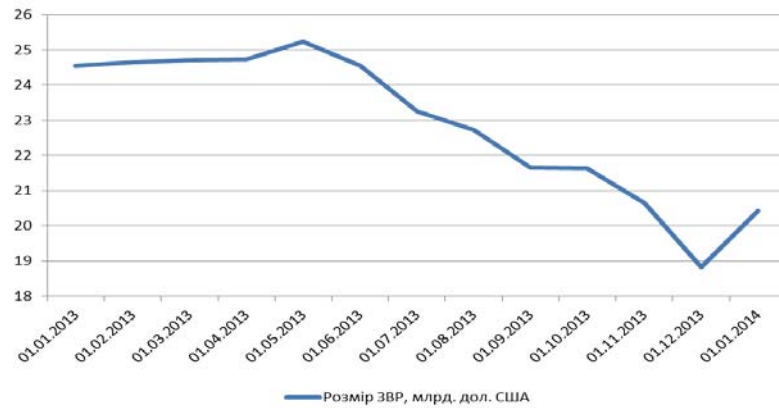

Рис. 1. Динаміка золотовалютного запасу України у 2013 р.

Аналогічна ситуація склалася й в 2014 році, але темпи падіння ЗВР значно прискорилися й ЗВР України зменшилися на 12,88 млрд. дол. США з 20,415 млрд. дол. США до 7,533 млрд. дол. США (рис. 2) [6].

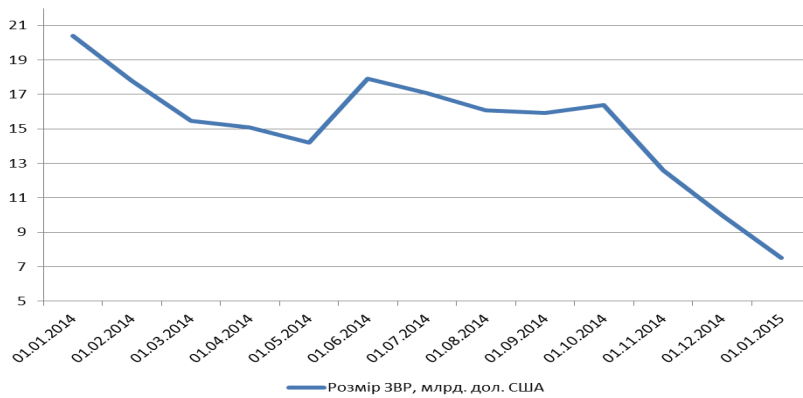

Рис. 2. Динаміка золотовалютного запасу України у 2014 р.

Загальну динаміку ЗВР України за період з 01.01.1993 по 01.02.2015 рр. представлено на рисунку 3 [6]. Данні НБУ свідчать, що найбільший розмір золотовалютних резервів країни приходить на 01.01.2011 р., коли вони сягнули 34,58 млрд. долл. США, станом на 01.01.2015 резерви впали до рівня 2004 року [6].

Слід зауважити, що це відбувається на тлі зниження цін та попиту на золото на світових валютних ринках. Так, у 2013 році ціна золота на світовому ринку впала нижче рівня 1981 року і продовжує знижуватися. За підсумками 2014 р. вартість трійської унції трохи зросла (з 1217,8 до 1265,5 доларів за станом на 2.02.2015 р.), але низхідний тренд триває.

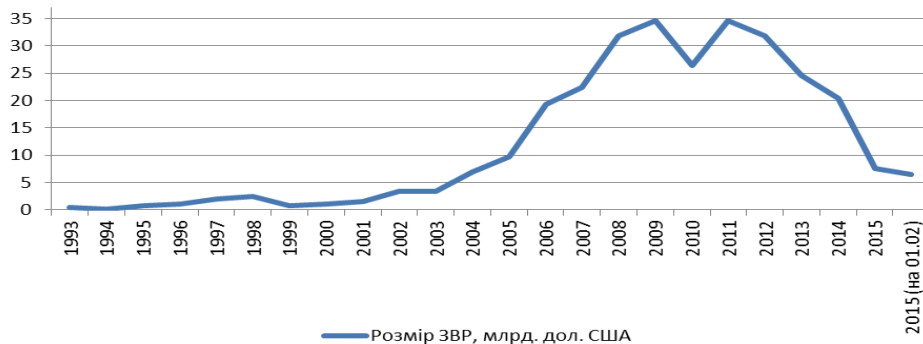

Рис. 3. Розмір золотовалютних резервів України з 1993 по 2015 рр.

Задля збільшення золотих запасів України доцільно активізувати розробку золотих родовищ, яких в Україні близько десяти. Для розробки цих родовищ потрібні значні інвестиції, тобто зараз потрібно створити сприятливе законодавство та гарантувати всебічну підтримку потенційним інвесторам. Перевагами видобутку золота на власній території є підвищення зайнятості, наповнення державного бюджету за рахунок податків на зборів, влиття в економіку країни додаткових коштів та ін.

Крім того, доцільно розглянути можливість введення в обіг такого інноваційного інструменту, як вексель забезпечений дорогоцінними металами. Вексель забезпечений дорогоцінним металом створює емісійний механізм, так як є одночасно цінним папером і платіжним інструментом. В оборот потрапляють кошти які не потребують вилучення, так як вони забезпечені золотом, яке знаходиться у золотовалютному резерві держави. З цього випливає, що золото яке раніше не приносило прибутку стає прибутковим. Держава може випускати такі векселі шляхом надання їх підприємствам, установам, юридичним особам та ін. Їй не потрібно емітувати нові кошти, чи брати їх з бюджету для розрахунку за роботи, послуги та ін. Безперечно такий вид векселя відкриває нові можливості і для підприємств.

Ще однією особливою перевагою векселя забезпеченого золотом є можливість випуску його у іноземній валюті. Законодавством України передбачено, що всі розрахунки у державі проводяться у національній валюті, і лише вексель як цінний папір має право випускатися в іноземній валюті. Це дає змогу підприємствам обирати спосіб розрахунку, в деяких випадках зменшити втрати від конвертації іноземної валюти в національну, що в даний період подорожчання долара США та Євро, є дуже актуальним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Marx K. A Contribution to the Critique of Political Economy / Marx Karl. – М. : Progress Publishers, 1977. – 263 p.
2. Gold Demand Trends Q2 2014. World Gold Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gold.org/supply-and-demand/gold-demand-trends/back-issues/gold-demand-trends-q2-2014>.
3. Gold Demand Trends Full Year 2014. World Gold Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gold.org/supply-and-demand/gold-demand-trends/back-issues/gold-demand-trends-full-year-2014>.
4. Курсы драгоценных (благородных) металлов. Финансовый портал Минфин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/bullion>.
5. Кужелев М. Місце банківської системи в структурному регулюванні економіки України // М. О. Кужелев, І. Г. Брітченко / Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія : Економічні науки. – № 1 (21). – 2007. – С. 125–128
6. Золотовалютные резервы Украины. Insiders [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://insiders.com.ua/spravochnik/zolotovalyutnye-rezervy>.
7. Gold price – Major consumer countries. World Gold Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gold.org/investment/statistics/>
8. Reserves. World Gold Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gold.org/government_affairs/gold_reserves/